

## Dkt. August Konkeli, Mithali, Kikao cha 5

© 2024 August Konkeli na Ted Hildebrandt

Karibu tena kwa Mithali. Hiki ni kipindi chetu cha 5 cha kitabu cha Mithali. Tutazungumza kuhusu mfululizo wa mazungumzo katika kukitambulisha kitabu kizima cha Mithali.

Tayari tumegundua kwamba sura tisa za kwanza ni seti ya mazungumzo ya wazazi kwa watoto. Kwa hivyo, tutakachofanya katika mazungumzo haya ni kuangalia idadi yao ambayo ina uhusiano wa karibu sana. Wote huzungumza juu ya jinsi baba anavyozungumza na mtoto au mzazi, niseme, anazungumza na mtoto.

Kwa sababu Mithali inajumuisha baba na mama, kama tulivyo nayo katika sura ya 1, mstari wa 8. Kwa hiyo, tunatumia baba kama neno fupi katika Kiebrania, lakini ndivyo wazazi wanavyomfundisha mtoto. Kwa hivyo, tutaangalia mazungumzo haya madogo tofauti. Ya kwanza inatokea katika sura ya 3, au niseme, kwa kweli, ni ya tatu.

Sura ya 2 ilikuwa ya pili ya mazungumzo hayo. Ni ya tatu katika mfululizo. La kwanza ambalo tutalitazama leo linatokea katika sura ya 3, aya 12 za kwanza.

Kipande kidogo sana chenye nguvu sana ambacho nimehubiri kutoka mara nyingi sana kwa sababu kina mada nyingi muhimu. Inaanza na mzazi kumwambia mtoto, akisema, usisahau maagizo yangu. Zilinde amri zangu kwa nia yako.

Weka maadili haya mbele ya mawazo yako. Kwa sababu hiyo ni njia ambayo unaweza kupata siku nzuri au siku ndefu. Inakufundisha katika rehema na uaminifu.

Hii ni njia ya kufikiri. Kuwa binadamu ni kuwa na huruma, kama walivyosema mababa wa kanisa. Lakini, bila shaka, rehema tuliyo nayo wanadamu ni rehema inayotoka kwa Mungu.

Kwa hiyo, ni rehema hii ambayo inatupa kibali na utu kati ya Mungu na kati ya watu. Ni jambo la msingi tu kwa suala la msingi la maisha, mahusiano yetu na watu wengine, jinsi tunavyoishi na wengine. Na hayo yote yanaanza na kitu ambacho tayari tumekiita hofu ya Bwana, ambacho tumesema ni kumtegemea Mungu, tukikataa wazo kwamba sisi wenyewe tuna uwezo wa kuamua ni nini kilicho sawa na kisicho sahihi ndani ya mawazo yetu wenyewe.

Kwa hiyo, mtumaini Bwana kwa akili zako zote na usitegemee akili zako mwenyewe. Katika njia zako zote mjue naye atayanyosha mapito yako. Usiwe mwenye hekima machoni pako mwenyewe.

Mche Mungu na uache maovu. Sasa, hilo ndilo jambo la msingi tu. Kaa mbali na mti huo wa maarifa.

Hii haimaanishi kuwa hutumii akili yako. Mithali inahusu kutumia akili yako. Yote ni juu ya kufikiria na kuelewa.

Lakini shida ni hii dhana ya uhuru kwamba niko huru kuwa chochote ninachotaka kuwa. Wanadamu wana hamu hii ya asili ya kutaka madaraka. Na katika tamaa hii ya kuwa na mamlaka, wanataka kuwa na uhuru wa kufanya tu kile wanachotaka kufanya, bila kujali kitu kingine chochote.

Ni dosari mbaya. Hekima husema, Mche Bwana. Mungu anaposema maisha yanafanya kazi hivi, basi maisha yanafanya kazi hivi.

Na kama ukitangatanga kutoka katika njia hiyo kwenda zako mwenyewe, kuamini maamuzi yako mwenyewe kuhusu lililo sawa, na kugemea ufahamu wako, utakachopata ni kifo. Utakachopata ni uharibifu. Utakachopata ni siku hiyo ya msiba, kama Bibi Hekima alivyosema katika simu yake.

Kwa hivyo, huu ni uthibitisho wa kimsingi wa hilo. Kwa hivyo basi, nini kitatokea ikiwa tunaweza kufuata hekima kama mwongozo huu wa imani na uzima? Unajua, ni badala ya kuvutia. Faida kwa afya, itakuwa ni uponyaji kwa mifupa yako.

Faida katika mali, ghala zako zitajazwa kwa wingi. Na faida za kusahihisha, Mungu atakusaidia kujua unapokosea. Sasa, haya yenyewe yanaweza kuwa mahubiri marefu sana, na nitakataa kuyatoa hapa.

Lakini nataka kukuelekeza katika mwelekeo sahihi. Je, kuna manufaa kwa afya katika kuishi jinsi hekima inavyofundisha? Ndio, zipo. Je, hekima inasema, loo, hutaugua kamwe? Naam, bila shaka, hasemi hivyo.

Hiyo sio maisha yanahusu, kuamua tunapokuwa wagonjwa. Kwa kweli, wakati mwingine, aina fulani za maradhi zinaweza kusahihishwa. Na hilo ndilo tulilo nalo katika nukta ya tatu.

Mara nyingi tunarejelea mwiba wa mtume Paulo katika mwili, ambao aliomba mara tatu uondolewe. Naye akafikia mkataa kwamba kitu ambacho kwa hakika kilikuwa ni faida ambayo Mungu alikuwa amempa kwa ajili ya kusahihisha kwake mwenyewe. Na lazima aishi na hii.

Yeye ni utata. Hakuna anayejua mwiba huo ulikuwa ni nini. Na hatujui jinsi alivyokabiliana nayo.

Lakini hoja yake ilikuwa rahisi sana, Mungu anapendezwa zaidi na tabia zetu kuliko yeye ndani yetu kuwa huru kutokana na maumivu. Lakini faida kwa utajiri. Je, hii ina maana kwamba hakutakuwa na watu maskini? Naam, kama jambo la kweli, kuna aina fulani ya kejeli katika kitabu cha Mithali.

Mtu ambaye ni mnyenyekevu, ni ani, ni mtu anayemtumaini Mungu na anamtegemea Mungu. Ani daima ni mtu ambaye ni maskini. Kwa ujumla, haina ardhi yoyote.

Kwa hivyo, kwa hivyo, wanategemea wengine. Wanafanya kazi kwa wengine. Wanatumikia wengine.

Hawasimamii njia zao za maisha jinsi watu wengine wanavyofanya. Kwa hiyo, je, hekima hutoa afya na utajiri na manufaa ya kusahihishwa? Ndiyo, inafanya. Haisemi utakuwa tajiri.

Haisemi hutawahi kuwa na ugonjwa. Na haisemi kwamba utaelewa kila wakati jambo sahihi la kufanya. Lakini najua kwamba watu wengi, mara nyingi hutambua waziwazi kwamba jambo fulani wanalopitia kama ugumu kwa kweli ni kipimo cha kurekebisha maishani mwao.

Ongea nne, sheria za maisha. Shikilia umahiri na busara. Hii ndio inakupa usalama wa kweli.

Unajua, tunataka usalama. Nilikuwa shabiki mkubwa wa Charlie Brown. Na bila shaka, kama sehemu ya mfululizo wa katuni, wale ambao wako karibu na umri wangu watakumbuka, kulikuwa na Linus kila wakati akizunguka blanketi lake.

Na inaonekana siku moja Charlie Brown alikuwa ameamua kuwa na picnic yake kwenye blanketi mbaya. Na wakati tukio likiendelea, Linus ana mshiko thabiti kwenye kona ya blanketi hilo. Anaifuta kutoka chini ya kikapu cha picnic na kila kitu kilicho chini yake.

Sandwichi zinaruka angani na Linus anasema, kwamba mapambano ya usalama sio picnic. Naam, hilo ni jambo ambalo tunaielewa. Na unapataje usalama? Naam, kulingana na Mithali 3, 21, na 22, unaweza kutembea, unaweza kukaa, unaweza kulala.

Sasa, kuna Kumbukumbu la Torati. Popote unapotembea, unapoingia kwenye mlango wako, unapoketi, unapolala, unapoenda kulala, motifs hizi zinaendelea kuonekana. Maisha yako ni salama, uko salama.

Maisha ya uadilifu. Unajua, ni rahisi kwetu kuzungumza kuhusu jinsi tunavyohitaji kufanya yaliyo sawa na pesa zetu. Wakati mwingine inakuja kwa jinsi tunavyoshughulika na pesa zetu.

Lakini ninaweza kukuambia kwamba jinsi unavyotumia pesa zako kwa kweli itakuonyesha mengi kuhusu kama unaelewa hekima au kutomcha Bwana. Kwa sababu jinsi unavyoshughulika na pesa zako huonyesha ni nini ambacho ni cha thamani kwako. Je, ni nini muhimu kwako? Na kwa hivyo, ikiwa mtu ana hitaji na unajaribiwa kuahirisha, mtu mwenye busara anasema, hiyo sio kuwa jirani unayopaswa kuwa.

Unapokuwa nayo, hakikisha unaitumia. Unahakikisha unaitoa. Hupangani na wasiojua ili kujaribu kujinufaisha.

Usichague ugomvi. Usiwaonee wivu wasiotawaliwa. Mambo haya yanaonekana kuwa rahisi, lakini ninakupa changamoto ya kuyaweka akilini mwako, kama Mithali inavyosema, na kuyatumia kwa sababu mara nyingi shida zetu zinatokana na kukiuka aina hizi za mambo.

Na kisha tutakachopata ni maisha ya utu. Laana, tutapata baraka badala ya laana. Tutapata neema badala ya dharau.

Na tutapata heshima badala ya aibu. Tofauti ambayo hotuba hii inaisha nayo. Katika hotuba ndogo ya tano, inayokuja katika sehemu ya kwanza ya sura ya nne, baba anaeleza jinsi alivyojifunza kutoka kwa wazazi wake.

Mtoto, na haswa kijana, alikuwa mtu wa utunzaji wa kipekee. Na kujifunza kutoka kwa wazazi wako ni fursa ya kweli. Sasa, wazazi wangu hawakuhusika sana katika elimu yangu yoyote rasmi, lakini elimu muhimu zaidi ambayo nimewahi kupata ilitoka kwa wazazi wangu.

Na sasa ninapokumbuka maisha yangu, ninatambua kwamba mambo niliyojifunza kuthamini, na mambo niliyojifunza yalikuwa muhimu, nilijifunza kutoka kwa wazazi wangu. Mojawapo ya mambo niliyojifunza kutoka kwa baba yangu, kwa mfano, ni biashara hii yote ya mahusiano sio kupanga njama, bali katika kutimiza ahadi yako. Na baba yangu alikuwa na dhamira ya kuweka kile alichosema kuwa kweli, kile alichofikiri ni muhimu, kuweka ahadi hiyo kwa watu, hata wakati hawakutarajia kwamba anapaswa kufanya hivyo.

Na kuna jambo moja niliona ni kweli. Ikiwa Harold Conkle alisema atafanya jambo fulani, angelifanya. Na hiyo ilimfanya kuwa mmoja wa majirani bora ambaye kila mtu alikubali.

Nimejifunza hilo tu. Ndivyo tunavyojifunza. Ni fundisho la babu kwa mzazi maana mzazi anasema ndio nimejifunza hili kutoka kwa wazazi wangu.

Kwa hivyo, hekima lazima iwe kitu hiki kinachothaminiwa, na hupitishwa kutoka kizazi hadi kizazi. Neno dogo tu hapa kuhusu elimu katika Israeli, na jinsi elimu kweli ilifanyika. Hatujui mengi kuhusu hilo hata kidogo, lakini kuna vijisehemu vidogo.

Na mojawapo ya hayo yanatokea katika Isaya 28. Katika Isaya 28, nabii anawatukana watu wanaopaswa kuwa walimu na viongozi, yaani, makuhani na manabii. Na kimsingi, huko katika jiji kuu, Efraimu, wanaishi maisha ya anasa.

Tunaposoma katika kitabu cha Amosi, wanawanyanyasa maskini ili wapate mali zao, na wamelewa, na hawajui wanachofanya. Na nabii anasema, unajua, Mungu ataleta hukumu dhidi yako, na bila shaka, hukumu hiyo inakuja kwa namna ya jeshi la Waashuri, mtu mwenye nguvu wa Bwana. Lakini baada ya nabii kuwashutumu wote kwa kulewa na kutokuwa na uwezo wa kutimiza majukumu yao, wana jibu hili.

Anadhani sisi ni nani? Anadhani sisi ni watoto wachanga tu? Je, anafikiri kwamba tunajifunza tzav , tzav , tav , l'tav ? Sasa, hiyo karibu hakika ni dalili ya jinsi wazazi walivyowafundisha watoto wao. Labda wengi wetu tulijifunza kusoma shuleni, lakini katika hali ya Waisraeli, tzav ilikuwa herufi ya Kiebrania, na tav ilikuwa herufi inayofuata ya Kiebrania. Hizi sio za kwanza katika alfabeti, lakini ziko kwa mpangilio katika alfabeti.

Na hivyo jambo la kwanza ungeanza kufanya ni kumfundisha mtoto wako alfabeti, na hivyo itakuwa tzav to tav , tzav to tav . Ndivyo msemu huo unavyojirudia. Na bila shaka, basi nabii asema, na kitakachotokea ni, unadhihaki, na unasema, unafikiri sisi ni watoto tu, na utatufundisha alfabeti kana kwamba sisi sio manabii, na ikiwa sisi sio makuhani wanaojua sheria.

Na kisha nabii anasema, naam, vema, Mungu atasema nawe, na itakuwa katika namna ya jeshi la Waashuri, lugha ya kigeni, nawe utamsikiliza. Na kisha kile mtakachosikia ni, na hii inazungumza juu ya kuzingirwa dhidi ya Yerusalemu, na wakati majeshi yanapozunguka jiji hilo, kile mtakachosikia ni tzav to tav , tzav to tav , tzav to tav , sawa na mtoto mchanga anayejifunza alfabeti. Kwa hivyo, ni wazi kabisa kwamba katika Israeli, kujifunza kulifanyika nyumbani, na kusoma na kuandika kulifanyika nyumbani.

Na kwa hivyo, anachosema mwalimu hapa ni kwamba kujifunza kutoka kwa wazazi wako ni hekima ambayo inakupa hadhi ya pekee sana. Hiyo inatuleta kwenye onyo dhidi ya waovu katika mazungumzo namba sita. Tena, mkazo juu ya ukweli kwamba hekima lazima ifundishwe.

Hakika kuna marudio katika Mithali, marudio mengi kabisa katika Mithali, yaliyowekwa upya kwa njia tofauti, na muhimu sana. Na kisha mzazi hutoa maelezo ya njia ya waovu, kwamba hii ndiyo njia ambayo lazima iepukwe. Ni barabara iliyo wazi.

Ni rahisi tu kuchagua barabara hiyo. Kwa hivyo, lazima uhakikishe kuwa haupotei kutoka kwa njia ambayo unapaswa kwenda. Waovu ni wale ambao hawawezi kulala, ikiwa hawawezi kuvuta mtu katika njia yao ya maisha.

Na hiyo ni mvuto sana wa utamaduni. Ninaiona kila wakati. Tunakiri kwamba sisi ni Wakristo.

Tunasema kwamba tuna maadili ya Kikristo. Lakini unapoangalia jinsi tunavyoishi, maadili tuliyo nayo, na sifa tulizo nazo, tunaona kwamba utamaduni, kile ambacho Mithali hapa inawaita waovu, ina njia ya kutufanya tutangatanga. Kwa hiyo inakuwa vigumu kidogo kutofautisha Mkristo na mtu mwingine, kuweka hili katika maneno ya kisasa.

Lakini ndivyo utamaduni na jamii hufanya. Inasema mambo lazima yafanywe hivi. Na hapa Kanada, ninapoishi, hili limekuja kuwa jambo la kulazimisha sana, linalozidi kulazimisha.

Kwa kweli, Waziri Mkuu wetu alienda mbali zaidi na kusema, ikiwa utakuwa wa chama changu, basi utaidhinisha utoaji mimba. Moja kwa moja na rahisi. Hivyo ndivyo waovu wanavyofanya kazi.

Hivyo ndivyo methali hii inavyosema. Kuna njia za mwanga na njia za giza. Na kadiri unavyojua zaidi, ndivyo unavyoona nuru vizuri, ndivyo unavyoweza kubaki kwenye njia sahihi.

Lakini gizani, bila shaka, ndivyo unavyozidi kujikwaa, na hata hujui ulijikwaa nini. Kwa hivyo mwishowe, tunakuja kuongea nambari saba, na kile nilichosisitiza hapo awali, akili sahihi. Kwamba kila kitu kinaanzia akilini.

Na ni dhahiri hasa hapa tunapofikia mstari wa 23 wa mazungumzo haya madogo. Katika mambo yote uyatazamayo, linda akili yako, maana maamuzi ya uzima hutoka akilini mwako. Wewe si vile unavyofikiri ulivyo.

Unafikiri wewe ni nini. Sasa naona hilo kuwa jambo la kustaajabisha sana kwa sababu sipendi baadhi ya mambo ambayo ninajikuta nikifikiria. Na kusema, lakini ndivyo ulivyo, basi ni aina ya kusumbua sana.

Lakini methali hii ni kweli sana, kweli sana. Katika vitu vyote unavyovilinda, linda akili yako. Ni kweli Yesu alisema.

Mmesikia ilisemwa, usizini. Lakini nakuambia, unapomtazama mtu huyo, ili kufikiria jinsi unavyoweza kuwa na uhusiano naye, uzinzi tayari umeanza. Hivyo ndivyo Musa alivyosema.

Akasema, usitamani. Usimtamani mke wa jirani yako. Hayo ni maneno 10 katika Kumbukumbu la Torati.

Usimtamani mke wa jirani yako. Uzinzi unaanzia wapi? Inaanzia kichwani mwako. Haianzii mahali pengine popote.

Kwa hiyo, kuifuata njia nyembamba, kama Yesu alivyoita, au tunapoisoma hapa katika mistari ya 25 hadi 27, kufuata njia hiyo nyembamba kunahitaji umakini. Inahitaji kwamba tuwe waangalifu sana kuhusu upatanisho ambao tunaweza kujaribiwa kuwa nao. Inamaanisha kwamba tunapaswa kuzingatia mambo yanayofaa.

Kwa hiyo, katika mazungumzo hayo madogo, mzazi anatafuta kuelekeza fikira za mtoto, fikira za kijana, kijana, ili wabaki kwenye njia anayoiita. Yaani, kujua maana ya kufanya maamuzi ya aina hiyo ambayo yatakuweka katika uhusiano mzuri na Mungu na watu.

Huyu ni Dk. August Konkel katika mafundisho yake juu ya kitabu cha Mithali. Hiki ni kipindi namba 5, Kujifunza Kuishi, mihadhara ya 3, 4, 5, 6, na 7.